

Міністерство освіти і науки України Національний університет «Києво-
Могиллянська академія»
Факультет гуманітарних наук

Курсова робота
на тему
“Бенксі у контексті сучасного мистецтва”

Виконала студентка ФГН-2 за
спеціальністю “Культурологія”
Бурдюк Маргарита Володимирівна

Наукова керівниця
Павліченко Надія Валеріївна

Київ-2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. СТРИТ-АРТ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО УРБАНІЗОВАНОГО ПРОСТОРУ.....	5
I.1 Поняття «стріт-арту» та історія його розвитку.....	5
I.2 Жанрова своєрідність урбаністичного мистецтва.....	10
РОЗДІЛ II. БЕНКСІ – ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК ВУЛИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	15
II.1 Таємнича постать англійського художника.....	15
II.2 Основні теми та проблематика творчості Бенксі.....	18
II.3 Художні особливості урбаністичного мистецтва митця.....	19
ВИСНОВКИ.....	25
БІБЛІОГРАФІЯ.....	27
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

У 21-му столітті вуличне мистецтво займає важливе місце у сучасному мистецтві. Воно є своєрідним протестом урбаністичних художників, які за допомогою самовираження відбивають найактуальніші проблеми соціального, політичного та економічного характеру.

Одним із яскравих представників стріт арту є постать вуличного художника під псевдонімом Бенксі, який у своїх роботах підіймає важливі соціальні проблеми.

Розвиток стріт-арту зумовлює потребу детального дослідження основних характеристик та причин появи вуличного мистецтва у контексті сучасних видів мистецтва.

Дедалі більша увага науковців присвячена питанню вивчення вуличного мистецтва, його історії та художніх особливостей. Зокрема варто виокремити роботи О. Аграмакова [1], Ю. Бондар [4], І. Міро [12], Н. Романенко [14], Р. Шактер [18], О. Янул [21]. Дослідженням творчості Бенксі присвячено низку досліджень, серед яких відмітимо статті Є. Бажкова [2], А. Васюріна [5], Б. Гаврилюва [6], О. Коротенко [9], І. Кудряшова [10], Т. Ландсберг [11], С. Михайлова [13], О. Судакова [17], О. Шило [20].

Однак у працях науковців розкрито лише окремі аспекти теоретичного аналізу вуличного мистецтва, тому дослідження сучасного вуличного мистецтва і творчого внеску Бенксі є вкрай актуальним.

Об'єктом дослідження є стріт-арт (вуличне мистецтво) та творчість англійського художника Бенксі

Предмет дослідження є феномен вуличного мистецтва в контексті сучасного мистецтва на прикладі творчості англійського художника Бенксі.

Мета курсової роботи полягає у детальному вивченні творчості Бенксі в контексті сучасного образотворчого мистецтва.

Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення таких **завдань**:

- з'ясувати сутність «стріт-арту» та його місце в системі сучасного мистецтва;
- розглянути різновиди вуличного мистецтва;
- дослідити таємничу постать англійського художника;
- визначити тематику та проблематику художніх творів Бенксі;
- проаналізували художній доробок митця.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові методи дослідження, а саме: аналіз наукових джерел та синтез наукових підходів, метод конкретизації.

Наукова новизна курсової роботи полягає у систематизації головних особливостей стріт-арту, у комплексному дослідженні творчості Бенксі та актуальності його робіт в контексті сучасного мистецтва.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

РОЗДІЛ І

СТРІТ-АРТ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО УРБАНІЗОВАНОГО ПРОСТОРУ

І.1 Поняття «стріт-арту» та історія його розвитку

Стріт-арт є одним із наймолодших видів образотворчого мистецтва, але між тим найбільш помітним і розрахованим на масового глядача.

В енциклопедії історії України мистецтво визначено як одну із форм суспільної свідомості, вид людської діяльності, який відбиває дійсність в конкретно-чуттєвих образах, відповідно певним естетичним ідеалам.

Мистецтво виконує безліч функцій, зокрема: аксіологічну, яка визначає цінності й ідеали, поняття матеріального та духовного; гносеологічну, пов'язану з пізнанням зовнішнього світу й тренуванням власних навичок; сугестивну функцію, пов'язану зі зверненням до підсвідомості; виховну, компенсаторну, комунікативну і, нарешті, естетичну функції.

Настінне малярство можна пов'язати з пошуком естетичних ідеалів художника, визначенням цінностей та їх трансляції, передачею досвіду, пізнанням зовнішнього світу, тренуванням власних умінь (зокрема художніх), самовихованням та вихованням соціуму, комунікаціями з останнім. Отже, як явище, мистецтво виконує безліч функцій.

На сьогодні існує досить велика кількість версій визначення такого глобального соціально-культурного феномена, як стріт-арт.

О. Шило та О. Івашко зазначають, що сучасний стріт-арт є новітнім різновидом монументального мистецтва, побудованого на новітніх засадах естетики. Разом з цим при дослідженнях стріт-арту розрізняють стріт-арт як різновид практики монументального мистецтва сучасності та теоретичну проблематику стріт-арту як монументального мистецтва, через те, що

численна кількість населення бачить стріт-арт тільки проявом вандалізму, не вбачаючи в ньому естетичної складової [20, с. 78].

І. Кудряшов визначає його як своєрідне художнє явище, що являє собою особливу форму сучасного монументально-декоративного та актуального мистецтва в контексті публічного міського простору й архітектури [10, с. 221].

На думку С. Михайлова та Р. Хафизова, стріт-арт став новою формою самовираження художника в міському просторі, яка заснована на включенні традиційного образотворчого мистецтва в архітектурний контекст і предметне середовище, в результаті якого виникають нові форми художнього синтезу.

Вуличні об'єкти розглядаються художниками стріт-арту як складова частина їх творів. Вуличний художник вносить принципово нові ідеї та образи в архітектурний контекст, часто контрастні й провокаційні. Вони починають домінувати: ідея художника картини стає первинною, а сам контекст – вторинним [13, с. 107].

Науковці наголошують на тому, що вуличне мистецтво буває узгодженим і неузгодженим. Перше називають актом творіння і прикраси, друге – вандалізмом і сміттям. Для першого характерна техніка виконання досить високої складності, якісні матеріали та місця експонування, для другого – створення твору на ходу під покровом ночі, уникаючи зустрічі з представниками закону. Внаслідок цього більшість вуличних художників страждають роздвоєнням особистості: перебувати в тіні вулиць і бути легендою або відкрити своє «обличчя» і знайти славу, замовлення тощо.

Стріт-арт можна вважати спадкоємцем монументального мистецтва з попередніх періодів з усталеними традиціями. Наприклад, в Месопотамії малюнками прикрашали стіни храмів, які склалися з малопривабливої необпаленої цегли. На стінах зображувалися фігури тварин, людей, богів.

Поширеною картиною була хода жерців, які вели биків для жертвопринесення. І вулиці античних міст містили різні зображення. Найбільше їх було, звичайно, на будівлях, що мали релігійне призначення. Так у Помпеях на вулицях стояли вівтарі, які прикрашалися живописом, ліпниною, орнаментикою написів [5, с. 28].

В середньовічну християнську добу відбуваються певні зміни в зовнішньому оздобленні храмів. Суворий канон церковного мистецтва вимагав дотримання певних правил в архітектурі, живописі, музиці.

Християни різних європейських міст у будівництві розкішних храмів нібито змагалися між собою в мистецькому виявленні любові до Бога.

Романські та готичні храмові споруди оздоблювалися чисельними скульптурами, збагачувалися красою кольорових вітражів, дивували запаморочливими конструкціями. Проте розписів на зовнішніх стінах храмів майже не зустрінемо. Це пов'язано з багатофункціональністю храмів, серед яких важливою була оборонна, що передбачала можливість дати прихисток мешканцям міста у випадку ворожого нападу.

Деякі спроби естетизації вуличного простору міст існували й в добу Середньовіччя. Часто малюнки на стінах будівель мали прикладне значення.

Заможні городяни оздоблювали будинки зображенням родових гербів. Ремісники часто замовляли малюнки, які мали відношення до їх праці та виконували своєрідну функцію вивіски, вказівника. Розписи на будівлях були наслідком навіть ухиляння від податків.

Так, у деяких містах середньовічної Європи оподатковувалися навіть вікна, які виходили на вулицю. Мешканці міст, щоб уникнути зайвих витрат, замурували вікна, але задля естетики малювали вікна на стінах своїх осель.

Ці особливості середньовічного стріт-арту можна споглядати, наприклад, у чеському мальовничому місті Чески-Крумлов, історичний центр якого внесений у список всесвітнього спадку ЮНЕСКО в 1992 році.

Батьківщиною більш сучасних проявів стріт-арту вважається США. Саме тут в 1930-х роках на стінах і вагонах хулігани почали малювати перші графіті.

Новий сплеск вуличної творчості припадає на час після Другої світової війни. В післявоєнному суспільстві загострюються соціальні проблеми, підвищуються протестні настрої, формуються нові контркультурні ціннісно-сміслові реалії.

Простір міста, його будівлі, паркани дають можливість молоді візуалізувати нове бачення світу, заявити про незгоду з традиційними цінностями старого суспільства.

Дехто з дослідників вважає пам'ятками в жанрі стріт-арту навіть написи на кшталт «Тут був Кілрой» (нібито це послання залишав на внутрішніх стінах суден працівник американської кораблебудівної фірми Дж. Кілрой. А потім, невідомо чому, цей напис почали залишали солдати США на місцях важких боїв Другої світової війни).

Розквітає вулична образотворчість в 70-ті роки ХХ століття. Її навіть визначають як «рок-н-рол візуального мистецтва» [23, с. 252].

Окрім будинків, «полотном» для художників та аматорів стали станції метро Нью-Йорку. Поширення вуличного мистецтва спричинило появу спеціально призначених майданчиків, які влада виділяла для майстрів з метою зменшити кількість розписів громадських місць. «Хаотичну творчість» оголосили незаконною.

Перша виставка стріт-арту відбулася в 1970-х. Модні будинки та комерційні організації почали пропонувати вуличним майстрам взаємовигідне співробітництво.

Малюнки художників ставали більш хитромудрими: збільшувалася товщина ліній, додавалися контури, використовувалися зображення героїв.

Після приходу в субкультуру людей з профільною освітою та професійних художників, стріт-арт здобув посил, змістове та естетичне навантаження.

Така активізація творчості швидко привернула увагу професійних митців до нового міського простору, де відкриваються великі можливості для творчої людини.

Достатньо згадати таких американських урбан-художників як Кіт Харінг, Жан-Мішель Баскія, які змогли вдихнути нове життя у вуличне мистецтво.

У 80–90-х роках минулого століття естафету стріт-арту перехоплюють країни Європи. Одним з грандіозних графіті-полотен була західна сторона

Берлінської стіни. Після знесення її залишки надали 118 художникам, щоб створити галерею просто неба.

Окрім німецької столиці, урбан-творців приваблював Париж. На його будинках красувалися трафаретні жінки з поетичними написами від художниці Miss.Tic і іронічне «знущання над логотипами» від художника Зевса. Тут же Blek le Rat залишав малюнки своїх знаменитих щурів, яких він вважав вільними істотами.

З 2000-х рр. вуличне мистецтво починає набувати глобального характеру, воно розвивається в різних містах на різних континентах Європи та Америки: Лондон, Лісабон, Нью-Йорк, Прага, Мехіко, Берлін, Мельбурн, Барселона, Париж та інші.

Основними причинами бурхливого розвитку вуличного мистецтва можна вважати бажання художників-аматорів до самовиявлення, а поширення вуличного мистецтва у комерційному секторі – залучити провідних художників до соціальних проєктів, які б прикрасили місто.

Крім того, розписи митців стріт-арту мають широку популярність серед населення та захоплюють своєю величчю та красою, відбивають нагальні проблеми суспільства та певною мірою закликають до розв'язання першочергових проблем.

Про вуличне мистецтво пишуть у журналах, знімають фільми, створюють ігри. Воно позбавлене надмірності, синтетичних смислів, відповідає сучасним тенденціям та робить мистецтво загальним і нічийим одночасно. Його якість визначається лише смаком глядача [14, с. 56].

Стріт-арт доводить, що мистецтву не потрібні посередники у вигляді галерей, видань, музеїв і критиків. Він є уособленням свободи і володіє художньою цінністю.

1.2 Жанрова своєрідність урбаністичного мистецтва

У наш час стріт-арт є візуальним мистецтвом, напрямком в сучасному зображальному мистецтві, особливістю якого є яскраво виражений урбаністичний характер та створення в громадських місцях.

Н. Романенко зазначає, що головними особливостями стріт-арту є:

1. Стріт-арт розглядається як жанр графічного дизайну, що характеризується мистецькою цінністю у випадках, коли цією творчістю займаються фахівці та художники.

2. Головною метою мистецтва стріт-арту є привернення уваги мешканців міста відповідними сюжетами візуальної інформації.

3. Основа для створення об'єктів в міському середовищі – стильова й композиційна відповідність цих об'єктів присутньому архітектурному ансамблю та природному простору [14, с. 58].

Стріт-арт є тематично та стилістично різноманітним, невід'ємною його складовою є місто.

Серед жанрів стрит-арту дослідники зазвичай виокремлюють: традиційні графіті, мурали, трафарети, наліпки, оптичні ілюзії і т.д. Назви багатьох з цих видів вуличного мистецтва походять від техніки виконання роботи.

Графіті – більш давній вид мистецтва, ніж здається на перший погляд. Багато тлумачних словників визначають термін «графіті» як «стародавні написи й малюнки різного змісту, зроблені гострими предметами на посудинах, пряслицях, стінах тощо» [21, с. 317].

Візерунки графіті стали невід'ємною частиною міст в різних країнах світу. Зображення, що поєднують складні літерні орнаменти, декоративні композиції та традиційні жанри образотворчого мистецтва виражають потяг до маскування сірих бетонних стін міського ландшафту, сумного сучасного архітектурного дизайну та є актом відволікання від одноманітності урбаністичного середовища.

Графіті створює відчуття присутності людського духу у спаплюженому місті, залишаючи глибоке враження на аудиторії, змушуючи її переосмислити себе та свої цінності.

Серед мотивів створення подібних зразків мистецтва – прагнення залишити яскравий слід за собою, створити щось власноруч, змусити перехожого задуматись та переосмислити, самовиразитись, заявити про свої ідеали та цінності, створити комунікативне поле або діалог, що поєднується із бажанням отримати екстремальні відчуття та адреналін, обійти небезпеку (адже графіті часто створюються у важкодоступних місцях).

Поширення якісних засобів: фломастерів, фарб, аерозолів забезпечило швидкий розвиток цього виду вуличного мистецтва.

Ще одною формою вуличного мистецтва є мурали, які володіють величезним комерційним потенціалом. Вони приховують дефекти будівель, актуалізують соціальні проблеми і доносять до цільової аудиторії ключові посили брендів. При цьому мурали залишаються в площині мистецтва і не перетворюються в дешеву рекламу [3].

У сучасному мистецтвознавстві мурал-арт (mural art) – це напрям стріт-арту, легальний художній розпис зовнішніх стін будинків у міському просторі з метою його естетизації.

Під муралізмом ми розуміємо процес створення муралів, а під мурал-артом – художній напрям стріт-арту. Поряд зі словом мурал вживатимуться терміни «настінний живопис», «настінний розпис».

Різниця між муралом та графіті виявляється у тому, що художники графіті роблять акцент на зображенні букв, слів, фраз.

Натомість муралісти намагаються у своїх роботах художнім чином висловити щось символічне; нерідко в настінних зображеннях міститься якийсь прихований сенс, персонажі, образи, а часто і чіткі послання або просто настрої.

Відображаючи на стіні навколишній світ, митець виражає своє ставлення до нього, порушуючи актуальні соціальні проблеми.

Ю. Бондар пропонує наступну класифікацію настінного муралізму:

– замовні масштабні реалістичні зображення, наближені до фотографії;

- зображення з використанням стилістики минулих епох, вимогою яких є «пізнаваємість» оригіналу-прообразу;
- сюрреалістичні та абстрактні роботи з прихованим змістом і гротескними фігурами, авангардні геометризовані розписи, що пов'язані з мистецькими традиціями авангарду-конструктивізму 1920-х – 1930-х років;
- об'ємний 3D-деконструктивізм, спрямований на деструктивізм площин за допомогою розміщення на площинах об'ємних зображень [12, с. 264].

Мурали також поділяють на живописні, графічні та декоративні. Основними виражальними засобами графічних муралів є силуети, точки, лінії, плями, використання контрастів чорного та білого.

Ще одним різновидом стріт-арту є трафарет (stencil art) – різновид графіті, малювання на стінах за допомоги виготовленого автором трафарету, зазвичай паперового чи картонного.

Від графіті трафарети відрізняються лаконічністю форми та швидкістю нанесення: шаблон накладається на стіну, бризкається спреєм, і можна бігти далі. Це займає кілька секунд [13, с. 108].

Техніка створення трафаретів постійно вдосконалюється, і сьогодні можна зустріти багатобарвні трафарет-графіті, створені за допомогою використання декількох кольорів фарби і з'єднаних між собою трафаретів.

Наліпка (sticker art) просуває зображення чи меседж у громадському просторі, використовуючи зроблені власноруч стікери. Наліпки найчастіше пропагують політичні ідеї, коментарі щодо політичної події чи питання. Вони стали дуже популярною частиною ультрасу за стінами стадіону, прикрашають стіни вокзалів, міського метрополітену, вітрин автобусних та зупинок, викликають у вболівальників посмішку, в опонентів ненависть, а у простих перехожих здивування [13, с. 109]

Оптичні ілюзії (trompe-l'oeil) – це техніка оптичного живопису. На вуличних поверхнях створюються 3D зображення і класичні форми образотворчого мистецтва, що виконуються спеціальною технікою спотворення зображення, щоб з певної точки плоский малюнок на поверхні

сприймався об'ємно. На них зображуються панорами, пейзажі, шматочки міських вулиць, вікна та двері, алеї, люди, автомобілі, які виглядають дуже натуралістичними. Навіть з першого погляду не можна визначити, що це просто зображення на прямій площині. Його величезні об'ємні ілюзії візуально розширюють простір вулиці в цілому, вносячи в міську середу певні акценти і домінанти [14, с. 57].

I. Міро зазначає, що вагомою ознакою сучасного вуличного зображального мистецтва є те, що воно нерідко виступає як сугестивне мистецтво, що наштовхує глядача на роздуми, містить певний соціальний посил, прихований у тексті чи малюнку. Кожен глядач, залежно від віку, сфери зайнятості, світогляду, ерудиції та кругозору, здатності сприймати та відчувати вбачає в одній і тій же роботі різний зміст, [12, с. 265]

На сьогодні, мистецтво стріт-арту набирає обертів, створюються нові техніки, нові можливості для створення нових образотворчих витворів мистецтва.

РОЗДІЛ II. БЕНКСІ – ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК ВУЛИЧНОГО МИСТЕЦТВА

II.1 Таємнича постать англійського художника

Одним із яскравих представників сучасно стріт-арту є скандально відомий англійський андерграундний художник графіті псевдонім якого Бенксі.

Досконало невідомо повної інформації про цього художника, бо він досі залишається в тіні як персона, але відомий на весь світ завдяки своєму таланту художника та обраним темам, які він висловлює через своє мистецтво.

Існують різні версії щодо розкриття таємничої постаті англійського художника.

За однією з найпопулярніших версій, Бенксі – це уроженець Бристолля на ім'я Робін Ганінгем. Існує фотографія людини, яка працює над трафаретами на Ямайці. За припущеннями британської щоденної газети «Daly Maill», Ганінгем був одним з трьох талановитих студентів і відвідував престижну Соборну школу у Бристолі. Якщо це дійсно Ганінгем, то Бенксі народився орієнтовно 1974 року [6, с. 90].

Також дехто вважає, що під псевдонімом Бенксі ховається засновник тріп-хоп групи Massive Attack Роберт Дель Наджа.

У деяких є також припущення, що Бенксі – це Джиммі Хьюрід, британський художник коміксів і засновник групи Gorillaz.

Ще одна теорія про його особу пов'язана з онлайн-майданчиком для аукціонів «eBay», на якому художник, виставивши лот, змушений був зафіксувати свої дані. Адміністратор прослідкував дані рахунків і визначив ім'я художника. Також митець співпрацює з фалеристами, є автором і режисером фільмів, що безсумнівно впливає на популяризацію його творів, адже кожен стріт-арт-художник слідує за медійними новинами, це, у свою чергу, впливає на стилістичні особливості робіт послідовників [6, с. 90].

Є й ті, хто вважають, що Бенксі – це ім'я, за яким ховається ціла група вуличних художників. Таке припущення базується на думці, що одна людина фізично не може малювати стільки графіті, та ще й у різних куточках світу [9].

Якщо дотримувалися найпопулярнішої версії, то Бенксі розпочав свій творчий шлях в англійському місті Брістолі, адже саме там почали з'являтися перші роботи художника. Наприкінці 90-х років він почав займатися графіті і діяв як традиційний райтер – малював аерозольним балончиком від руки.

В одній зі своїх книг Бенксі писав, що в школі його покарали за те, що він нібито зіштовхнув зі сходів свого друга, хоча насправді він цього не робив. Після цього він зробив висновок, що дотримуватися законів в сучасному суспільстві немає сенсу, оскільки все одно можна бути покараним за те, що ти не робив, що і спонукало його на заняття забороненим мистецтвом.

Деякий час він працював у кількох мистецьких колективах, після чого він відправився у сольне плавання. Бенксі працював в різних напрямках вуличного мистецтва, поки не почав використовувати трафарети.

Згідно з особистими коментарями, Бенксі розвинув свою трафаретну техніку, коли намагаючись намалювати бульбашки на поїзді. Коли приїхала поліція, їм довелося швидко тікати. Сховавшись під вантажівкою, він побачив штаповані аркуші, і зрозумів, як пришвидшити процес нанесення зображення – так з'явився його стиль [1].

Тоді ж Бенксі став спеціалізуватися на гумористичних або провокаційних графіті, які зачіпають гострі політичні та соціальні теми, він висловлював протест проти капіталізму і громадського конформізму.

На думку мистецтвознавців, стиль Бенксі був продовженням художньої манери іншого визнаного художника і одного із засновників трафаретного графіті Блека Ле Рата.

Багато представників старої школи графіті засудили рішення Бенксі використовувати трафарети. Говорячи, що він зводиться нанівець уся ідеологія течії.

Однак критика не завадила йому здобувати все більшу прихильність: завдяки своєму таланту і гостросоціальним темам малюнків він швидко здобув

популярність спершу в Англії, а потім і у всьому світі. Звісно, що неабияку роль у рівні його популярності грає і правильний піар.

Ще у Брістолі, коли Бенксі не був всесвітньо відомим, держслужби влаштували справжні війни з громадськими організаціями – одні хотіли змити малюнки художника, а інші – зберегти їх.

З набуттям все більшої популярності, графіті художника почали зрізати зі стін і продавати на аукціонах.

У 2002 році художник провів першу виставку «Екзистенціалізм» у Лос-Анджелесі. Проте справжній розголос отримала інша його експозиція.

Через рік Бенксі на кілька днів відкрив її у безіменному лондонському гаражі. Це не завадило глядачам уже наступного дня сформувати величезну чергу.

Преса, і собі, писала про скандал, який підняли організації з захисту тварин. Справа в тому, що однією з робіт був слон, розфарбований у кольори шпалер, що висіли у клітці.

Тоді ж Бенксі створив знамениту обкладинку альбому Blur «Think Tank», переробивши власне графіті з поцілунком в аквалангах.

Співпраця з артистами суттєво підняла цінність робіт авангардиста, незважаючи на те, що він сам постійно кепкував із сучасного мистецтва. Це призвело до так званого «ефекту Бенксі» – графіті зрізалися зі стін і продавалися за великі гроші.

Його проекти збирають людей у різних місцях світу, і часто під час цього стається щось несподіване.

У 2010 року Бенксі зняв фільм про режисера, котрий став художником. Водночас сам Бенксі під час роботи над стрічкою перетворився з художника на режисера.

Відео робота «Вихід через сувенірну крамницю» (Exit through the Gift Shop) навіть була номінована на «Оскар».

У 2013 році сам Бенксі влаштував безпрецедентну акцію. Біля Центрального парку у Нью-Йорку під виглядом репродукцій та наслідувань

він продав перехожим вісім своїх справжніх картин – лише по 60 доларів. Та їхня реальна вартість складала від 30 тисяч доларів за картину.

Нині з'являються нові й дуже різні роботи Бенксі, які привертають увагу глядача й медіа. Роботи художника роботи оцінюються у мільйони доларів і значно збільшують вартість нерухомості, на яких розміщені.

II.2 Основні теми та проблематика творчості Бенксі

Творчий світ англійського художника є відображенням його світогляду на проблеми сучасного світу. Він зробив те, що раніше не вдавалося жодному стріт-арт художника – вивів графіті на рівень мистецтва.

Обравши гостро соціальну тематику в своєму мистецтві його роботи почали прирівнювати не до вандалізму, а до витвору мистецтва яке підпало під захист громадськості від знищення.

Твори художника часто мають політичний і соціальний підтекст. В своїх роботах Бенксі привертає увагу не до себе як художника, а ні до виконання, майстерності, використання палітри, мазку, додаткових матеріалів, а до головних проблемних тем, що відбувається з світом а саме, що відбувається з людьми, їхнім ставленням.

Ульріх Бланше, досліджуючи творчість вуличного митця зазначав, що «своє мистецтво Бенксі адресує не лише нішевому, а й масовому глядачеві. Його провокаційні медіароботи доповнені чудовою хореографією й привабливим візуальним контентом. Ще однією складовою успіху є те, що художник говорить на актуальні для суспільства теми, хай навіть анонімно».

Бенксі підіймає на поверхню значущі проблеми людства, такі як глобальне потепління, теракти, дискримінація, расизм, шовінізм та інші.

Художник ніколи не повторювався у своїх роботах, кожного разу доносив світові нову художню ідею креативно і яскраво [5]

Він часом грубо висміює пороки нашого часу, протестуючи проти догм і порядків сучасного суспільства. Його твори змушують задуматися про проблеми нашого світу.

Його звернення до населення планети полягає в тому щоб кожен не залишався спостерігачем, а почав вносити зміни, для поліпшення майбутнього, щоб надати можливість проблемам та знущанням над планетою та людством, що збільшуються кожного року призупинитись та піти на спад. Надати гідного існування наступному поколінню.

II.3 Художні особливості урбаністичного мистецтва митця

Бенксі є автором багатьох вуличних робіт по всьому світу. Він намагається привернути увагу людей до вкрай важливих на сьогодні проблем суспільства.

Найпопулярнішими роботами вуличного художника є «Голуб миру», «Дівчинка з повітряною кулею», «Стів Джобс», «Кримінальне читиво», «Поліцейські, що цілуються», «Метальник квітів», «Ігри з м'ячем заборонені», «Рабська праця», «Щури», «Напалм».

«Голуб миру» – це політичне висловлювання художника, яке засуджує тих, хто є частиною палестино-ізраїльського конфлікту (див. додаток А). Бетонна стіна, на якій в 2005 році цей білий символ примирення розправив крила, відокремлює дві країни одна від одної.

У дзьобі у голуба – оливкова гілка, традиційна для зображення посланника, який сповіщає про умиротворення і спокійного життя. Але на голубі – куленепробивний жилет, на його грудях – націлена червона мішень. Яку думку несе цей арт-об'єкт? Насправді, просту, але дуже важливу: світ можливий тільки в тому випадку, коли обидві сторони конфлікту захочуть цього.

Зображення «Дівчинка з повітряною кулею» у формі серця вперше з'явилося на стіні в лондонському районі Саут-Банк в 2002 році (див. додаток Б). Це графіті – одна з найпопулярніших та найвпізнаваніших робіт художника.

Одні вважають малюнок символом надії, інші – викриттям суспільства, яке змушує дітей дорослішати занадто швидко, відпускаючи мрії. Трохи пізніше невідомий приписав до зображення слова: «Надія є завжди ...».

Дещо згодом Бенксі повторив цю роботу ще в кількох місцях, а також став робити принти для продажу.

У 2014 році була запущена акція під хештегом #WithSyria, в рамках якої саме ця робота була використана як символ протесту проти війни в Сирії.

У жовтні 2018 року на лондонському аукціоні Sotheby's відбувся посправжньому яскравий і несподіваний перформанс. Відразу після продажу картини авангардиста, вона була розрізана на смуги, пройшовши через шредер, що був вбудований у раму.

Згодом Бенксі пояснив, що сам вмонтував знищувач у раму картини кілька років тому. Оскільки шредер спрацював тільки частково, результат акції став новим арт-об'єктом та отримавши назву «Любов у кошику для сміття», і на думку оглядачів, подорожчав удвічі.

Художник намалював Стіва Джобса на стіні у французького міста Кале, де знаходиться табір біженців (див. додаток В). Саме з цього міста багато мігрантів намагаються потрапити до Великобританії. На своєму веб-сайті Бенксі підписав графіті «Син мігранта з Сирії».

Своєю роботою автор намагався показати власне ставлення щодо поточної кризи з мігрантами в Європі. Стів Джобс був сином сирійського мігранта, що переїхав до США після Другої Світової війни.

«Нас часто змушують вірити, що міграція виснажує ресурси країни. Але Стів Джобс був сином сирійського мігранта! Apple є найприбутковішою компанією в світі, вона платить більше 7 млрд доларів на рік податків і вона існує тільки тому, що колись молодій людині з Хомса пустили в країну», – саме так прокоментував Бенксі це графіті [9].

Графіті за мотивами сцени з фільму «Кримінальне читиво» з бананами замість пістолетів з'явилося в 2002 році поряд з електропідстанцією (див. додаток Г).

У 2007 році графіті зафарбували робочі через те, що воно, нібито, зображує жорстокість і негативно впливає на людей. Тоді на тому ж місці Бенксі дав нову інтерпретацію картини: де герої цього фільму підтримують справжні пістолети, але в бананових костюмах. [9].

Через кілька днів і нову роботу зафарбували. Але на цей раз це зробив стріт-арт художник під псевдонімом Озон. Внизу він залишив підпис: «Якщо наступного разу робота буде краще, я залишу її».

Однак, оцінити нову роботу художник не встиг, оскільки загинув під колесами поїзда, в спробах намалювати графіті в Лондонському метро.

Бенксі не залишився байдужим до цієї загибелі, і на місці «Кримінального читива» з'явилося нове графіті – «Ангел у бронезилеті з черепом у руках» (див. додаток Д).

У графіті «Поліцейські, що цілуються» була найбільш провокаційною роботою на поліцейську тематику (див. додаток Е). Малюнок із констеблями, що цілуються, став символом протесту проти гомофобії в сучасному світі. У 2006 році малюнок замальовали чорною фарбою, але згодом відновили і зняли для продажу на аукціоні.

Доволі часто у своїх роботах художник порушує темі палестинсько-ізраїльського конфлікту. Деякі з них намальовані на восьмиметровій стіні, що розділяє Палестину та Ізраїль.

Так, однією з культових і найвідоміших робіт Бенксі на цю тематику є графіті – «Метальник квітів», яке вперше з'явилося 2003 року в Палестині (див. додаток Ж). Графіті виявили на стіні гаражу.

Виступаючи за мир, Бенксі зобразив палестинця, що кидає букет квітів замість коктейлю Молотова. Через цю роботу художник транслює свої пацифістські погляди.

Митець хотів показати, що будь-яку проблему можна вирішити мирним шляхом. Інакше один тим насильства може породити інший. Або художник

цим графітів хотів сказати, що протест проти військових або капіталістичних режимів також марний, як метання квітів під час бунту?

Дещо згодом, у 2005 році малюнок «Метальник квітів» прикрасив обкладинку автобіографічної книги художника «Wall and Piece».

Не меншої уваги заслуговує графіті «Ігри з м'ячем заборонені», яке нанесено на стіну магазину на перетині вулиць Тотнем Хай Роуд і Філіп Лейн в 2009 році (див. додаток И). На ньому зображені хлопчик і дівчинка, руки яких тягнуться до таблички з написом «No Ball Games» («Ігри з м'ячем заборонені»).

Цією роботою Бенксі висміює велику кількість абсурдних правил у суспільстві та піднімає протест проти обмеження свободи.

Важливе місце у творчому доробку міського художника займає робота «Рабська праця» (див. додаток К). Вона з'явилася на стіні дисконт-магазину якраз напередодні святкування Діамантового ювілею королеви в 2012 році. У лютому 2013 року фреска була вилучена з місця розташування та виставлена на продаж на аукціонах образотворчого мистецтва в Маямі, США.

Після звернення жителів Вуд-Гріна фреску зняли з продажу в США та повернули до Великобританії. Її продали на аукціоні в Ковент-Гардені за 1,2 мільйона доларів.

На вуличних малюнках Бенксі ми також доволі часто можемо зустріти щурів, які на думку автора є символами андеграунду і підпільної боротьби за незалежність (див. додаток Л).

Адже саме ці тварини зуміли вижити, незважаючи на всі спроби людства їх знищити. Вони також є уособленням сірого і огидного, що є в людському суспільстві.

З цими тваринами він ототожнює себе і вуличних художників в цілому. Адже саме щури зуміли вижити, незважаючи на всі спроби людини їх знищити. А ще вони уособлюють все сіре і огидне, що є в людському суспільстві.

В умовах коронавірусного карантину Бенксі малював графіті зі щурами навіть у себе у ванній.

Значної уваги заслуговує робота – «Напалм» (див. додаток М). За основу цього сильного графіті Бенксі взяв знамениту фотографію «Жах війни/Напалм у В'єтнамі», зроблену 1972 року під час війни у В'єтнамі.

На фотографії показаний момент після того, як армія Південного В'єтнаму кинула напалмову бомбу в мирному селі. У центрі фотографії оголена дівчина, яку підбирали і зірвали палаючий одяг.

Використовуючи образ цієї дівчинки, Бенксі висловив власний протест проти капіталізму.

Для контрасту він прибрав все, що оточує дівчинку на оригінальному знімку, а замість цього зобразив найбільш розтиражованих і яскравих символів щасливого дитинства – Рональда Макдональда та Міккі Мауса. Вони йдуть поруч із дитиною, що кричить від жаху, привітно махають руками та посміхаються.

Своїми роботами Бенксі намагався привернути увагу аудиторії до проблем сучасності, які потребують вирішення. Своєрідність авторської манери художника відображає його власні погляди на сучасне суспільство, його канони, правила та способи життя. Авторськими роботами він закликає людей переосмислити власне життя, змінити та покращити його.

Деякі критики можуть засуджувати творчість авангардного художника, а деякі навпаки вважають що його постать є новим етапом розвитку сучасного мистецтва, яке розвивається.

ВИСНОВКИ

Одним із сучасних видів мистецтва є стріт-арт. Він став новою формою самовираження художника в урбаністичному просторі, яка заснована на включенні традиційного образотворчого мистецтва в архітектурний контекст і предметне середовище, в результаті якого виникають нові форми художнього синтезу.

Деякі науковці вважають стріт-арт спадкоємцем монументального мистецтва, адже ще з давнини люди прикрашали стани будинків та архітектурних споруд різноманітними написами та малюнками. Основоположниками стріт-арту вважаються Франція та Америка.

Бурхливого розвитку вуличне мистецтво набуло з 2000-х рр.. Стріт-арт активно розвивається в різних містах на різних континентах Європи та Америки.

Головними причинами можна вважати бажання художників та аматорів до самовиявлення, поширення вуличного мистецтва у комерційному секторі, залучення провідних художників до соціальних проєктів у містах, які мають на меті прикрасити місто.

Одним із яскравих представників сучасного вуличного мистецтва є відомий англійський художник під псевдонімом Бенксі. Його постать покрита таємничою завісою, оскільки він не хоче розголошувати своє ім'я.

Існує багато теорій щодо його справжнього імені, однак всі вони залишаються не підтвердженими.

У своїх роботах, Бенксі порушує актуальні проблеми людства, такі як расизм, глобальне потепління, дискримінація, теракти, шовінізм та інші. Він намагається показати всьому світові, що досить марнувати свій час на непотрібні речі, створювати безглузді правила, робити необдумані вчинки та вести воєнні дії.

На думку художника, правильний аналіз вчинків, гуманізм, та мирне життя – допоможуть врятувати світ від розрухи та покращать життя багатьох людей.

У нашій роботі ми проаналізували деякі з найвідоміших художніх робіт митця та з'ясували, що своїми малюнками він намагається підняти на загал сучасні проблеми суспільства, щоб кожен замислився над підтекстом його творів та проаналізував те, що коїться навколо нього.

Нині Бенксі є одним з найвідоміших представників стріт-арту, ним захоплюються, його критикують, однак він не припиняє свою творчу діяльність, а навпаки розширює межі своєї творчості.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Аграмакова О. И., Арцыбашева Т. Н. Стрит-арт в контексте взаимодействия с городским пространством. URL : <http://elibrary.ru/item.asp?id=24096834> (дата звернення: 05.06.2021)
2. Бажкова Є. В., Лур'є М. Л., Шумов К. Е. Міські графіті. URL : <http://www.azh.com.ua/lib/miski-grafiti> (дата звернення: 07.06.2021)
3. Боєва С. Ю. Основні тенденції розвитку образотворчого мистецтва в сучасній Україні / С. Ю. Боєва // Сторінки історії. – 2013. – Вип. 36. – С. 176-191.
4. Бондар Ю. Двір мистецтва: де з'явився, як розвивався і куди прийшов стріт-арт. URL : <https://platfor.ma/magazine/text-sq/street-heroes/street-art-history/> (дата звернення: 07.06.2021)
5. Васюріна А., Клімова А. Стріт-арт як соціально-естетичний феномен урбанізованого простору / А. Васюріна, А. Клімова // Світогляд-Філософія-Релігія. – 2018. – № 13. – С. 26–31.
6. Гаврилюк Б. Вплив творчості Блека Ле Рата та Бенксі на мурал-арт у Львові. Шаблонне графіті. / Б. Гаврилюк // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2019. – № 40. – С. 89–94.
7. Десять работ Бенксии о которых нужно знать. URL : <https://pret-a-portal.by/10-rabot-bjenksi-o-kotoryh-vam-nado-znat/> (дата звернення: 07.06.2021)
8. Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – К., 2009. – Т. 6 : Ла – Мі – С. 668.
9. Коротенко О. Бенксі як феномен сучасного стріт-арту. 2020. URL : <https://bazilik.media/benksi-iak-fenomen-suchasnoho-strit-artu/> (дата звернення: 07.06.2021)
10. Кудряшов И. С. Стрит-арт как феномен современной культуры: проблемы генезиса и семиотические особенности / И. С. Кудряшов // Критика и семиотика. – 2014. – № 2. – С. 220–233.

11. Ландсберг Т., Володина Э. Искусство под псевдонимом: кто такой Бэнкси? URL : <https://www.dw.com/ru/kto-takoj-banksy/a-55219414> (дата звернення: 07.06.2021)
12. Міро І. М. Особливості стріт-арту як феномена сучасного мистецтва / І. М. Міро // Культура і сучасність. – 2018. – № 2. – С. 261–266.
13. Михайлов С. М. Стрит-арт как вид суперграфики в дизайне современного города / С. М. Михайлов, Р. Р. Хафизов // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2014. – № 5. – С. 106 – 111.
14. Романенко Н. Г. Street-art та його розвиток на вулицях міста черкаси / Н. Г. Романенко, Я. М. Вискварка, О. В. Галицька // Теорія та практика дизайну. – 2013. – Вип. 4. – С. 53–64.
15. Самутина Н., Запорожец О. Стрит-арт и город / Н. Самурина, О. Запорожец // Laboratorium. – 2015. Т. 7, – № 2. – С. 11–17
16. Самутина Н., Запорожец О., Кобыща В. «Не только Бэнкси: стрит-арт в контексте современной городской культуры» / Н. Самурина, О. Запорожец, В. Кобыща // Неприкосновенный запас. – № 86 (6). – 2012. – С. 221–244.
17. Судакова О. Н. Урбанистическое искусство: территория социальных интересов или разговор о новой форме эстетики / О. Н. Судакова // Труды института бизнес-коммуникаций / под общ. ред. М. Э. Вильчинской-Бутенко. СПб.: Изд-во СПбГУПТД, 2017. – Т. 2. – 187 с.
18. Шактер Р. Світовий атлас вуличного мистецтва і графіті. – Київ : Magenta Art Books, 2018. – 408 с.
19. Швиндт У. Стрит арт как объект изучения в различных социологических концепциях. URL: http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/59114/1/978-5-91256-403-1_2018_045.pdf (дата звернення: 06.06.2021)
20. Шило О. В. Монументальне мистецтво і стріт-арт в сучасному міському просторі / О. В. Шило, О. Д. Івашко // Науковий вісник будівництва. – 2016. – Вип. № 2. – С. 74-78.

21. Янкул О. Масове мистецтво або мистецтво для мас: стрит-арт у Харкові. URL: <https://doi.org/10.26565/2220-7929-2020-57-17> (дата звернення: 06.06.2021)

22. Dickens L. How did Banksy become the world's most famous vandal. URL : <https://www.bbc.com/timelines/zytpn39> (дата звернення: 07.06.2021)

23. Riggle Nicholas Alden. Street Art: The Transfiguration of the Commonplaces // *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. – Vol. 68. – Issue 3. – 2010. – P. 248–257

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А. Бенксі. Голуб миру. 2005. (Вул. Хеврон, Віфлеєм, Палестина)

ДОДАТОК Б. Бенксі. Дівчинка з повітряною кулею. 2002. (Міст через р. Темза, Париж, Франція)

ДОДАТОК В. Бенксі. Стів Джобс. 2015. (Кале, Франція)

ДОДАТОК Г. Бенксі. Кримінальне читиво. 2002. (станція метро “Олд-стріт”, Лондон, Сполучене Королівство)

ДОДАТОК Д. Бенксі. Ангел Озона. 2007. (станція метро “Олд-стріт”, Лондон, Сполучене Королівство)

ДОДАТОК Е. Бенксі. Поліцейські, що цілюються. 2004. (Паб “Prince Albert Pub”, Брайтон, Сполучене Королівство)

ДОДАТОК Ж. Бенксі. Метальник квітів. 2005. (Іерусалим, Ізраїль)

ДОДАТОК И. Бенксі. Ігри з м'ячем заборонені (вул. Тотнем Хай Роуд,
Лондон, Сполучене Королівство)

ДОДАТОК К. Бенксі. Рабська праця. 2012. (околиці Лондону, Сполучене Королівство)

ДОДАТОК Л. Бенксі. Де Голлівуд?. 2011. (Лос-Анжелес, США)

